

ל"ג בעומר

שירים, לימוד, חוויה!

ל"ג בעומר, על קצה המצ"ג:

אש, מדורה, תפוחי אדמה, חברים ושירה לתוך הלילה. החג הכי ישראלי שיש. אבל, ליום זה יש עוד רבדים, גלויים ונסתרים:

ל"ג בעומר הוא יום שמחה מסורתית. היום ה-33 (ל"ג) מימי ספירת העומר.

מנהגי החג:

הדלקת מדורות, לימוד בספר הזהר, משחקי חץ וקשת, הילולת בר יוחאי.

גבורה, עצמאות, חירות

מרד בר כוכבא היה מרד של יהודי ארץ ישראל נגד שלטון האימפריה הרומית בימי הקיסר אדריאנוס בין השנים 132-136 לספירה. בראש המרד עמד שמעון בר כוכבא, אשר זכה לתמיכת חכמי דורו ובראשם רבי עקיבא. בתחילה נחל המרד הצלחה, אך לאחר מכן דוכא ביד קשה: מאות אלפי יהודים נהרגו והיישוב היהודי בארץ ישראל כמעט והוכחד. שלוש השנים שבהן שלט בר כוכבא ביהודה היו תקופת העצמאות האחרונה של העם היהודי בארץ ישראל, עד להקמת מדינת ישראל כעבור יותר מ-1800 שנים.

ביום ל"ג בעומר פסקה המגיפה שבה מתו תלמידי רבי עקיבא, יש הסוברים שתלמידים אלו היו חייליו של בר כוכבא, שכן רבי עקיבא רבם היה מנהיגו הרוחני של המרד.

התנועה הציונית שביקשה ללכת בדרכיו של בר כוכבא ולשחרר את ארץ ישראל מעול זרים, הפכה את ל"ג בעומר ליום חג ונתנה בו דגש על גבורה ועצמאות באמצעות אימוני גדנ"ע ומצעדים לאומיים.

יום ל"ג בעומר הוא גם יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי (רשב"י) הנחוג בקברו במירון. על פי המסופר בספר הזהר, כשנפטר רשב"י הקיפה אש את מיטתו, ולזכר אותו מעמד אנחנו מדליקים גם היום מדורות של אש. את פטירתו של רשב"י מציינים בשמחה, שירה וריקודים, ולא במנהגי אבלות; מנהג זה קרוי "הילולה".

משנת תשס"ד (2004) ל"ג בעומר הוא גם יום ההוקרה לחיילי המילואים.

טקס מורד בר כוכבא עם הכיתוב "לחרות ירושלים", מסימאות המרד והחג

רבי עקיבא
מילים: דליה רביקוביץ'
לחן: מוני אמריליו

רבי עקיבא איש צנוע היה רועה בין הרועים, את עדרי כלבא שבוע עד שנתו הארבעים.

ראתה אותו רחל בתו של כלבא שבוע, ראתה אותו רחל והוא מעולה וצנוע.

אמרה לו רחל בחשאי קח אותי לאישה, בתנאי שתקדיש זמנך ללימוד התורה הקדושה.

רבי עקיבא...

והיו גרים במתבן בגורן אחד לא ידוע, זוג אחד פשוט ללא שם שהיה מעולה וצנוע.

ובבוקר היה מלקט התבן מתוך שערה, אמרה לו רחל: תהיה אהובי גדול בתורה.

רבי עקיבא...

קם הרב ונסע לבירה לגמזע תורה כמבוע, ושם בגורן נשארה בתו של כלבא שבוע.

ומקץ עשרים שנה, כאשר הלבין שערה, שב בעלה לביתו והוא גדול בתורה.

רבי עקיבא...

חזר הרב לביתו וכל נפשו געגוע, חזר הרב אל אשתו בתו של כלבא שבוע.

הדפיה משם תלמידיו אמרו לה סורי אשה אמר הרב: הניחוח כי היא תורת הקדושה.

רבי עקיבא...

אמר רבי עקיבא
מילים: מן המקורות
לחן: עממי

אמר רבי עקיבא, אמר רבי עקיבא: ואהבת לרעך, לרעך כמוך, זה כלל גדול, גדול בתורה, זה כלל גדול בתורה.

אמר רבי עקיבא: ואהבת לרעך כמוך; שלי שלך שלך שלך, זה כלל גדול בתורה.

קר כוכבא
מילים: ליון קיפניס,
לחן: מרדכי זעירא

איש היה בישראל, בר כוכבא שמו. איש צעיר גבה קומה, עיני זוהר לו. הוא היה גיבור, הוא קרא לדרור, כל העם אהב אותו, הוא היה גיבור! גיבור!

יום אחד קרה מקרה - המקרה עצוב - בר כוכבא נפל בשבי והושם בכלוב. מה נורא כלוב זה, בו שאג אריה! אך ראה את בר כוכבא - התנפל האריה. אריה!

אך דעו נא, בר כוכבא מה גיבור ועז! אץ קפץ על האריה וקל כנשר טס. על הר וגיא הוא שט, ודגל דרוו ביד, כל העם מחא לו כף: בר כוכבא, הידד!

אש אש
מילים: שמואל בס
לחן: עמנואל עמירן
אש, אש על כל תל, מי זורח מי צוהל? אש, אש זה הליל, חג הוא, חג לישראל.

הפינ'אן
מילים: חיים חפר,
לחן: עממי

הרוח נושבת קרירה, נוסיפה קיסם למדורה, וכך בזרועות ארגמן באש יעלה כקורבן, האש מהבהבת, שירה מלבלבת, סובב לו, סובב הפינ'אן...

אה אה אה אה ...
האש לקיסם תלחש: אדמו כה פנינו באש אם לנו תגבורת תותן מכל בדל ענף שבגן, כל עץ וכל קרש ישיר אזי חרש, סובב לו, סובב הפינ'אן...
אה אה אה אה ...

לומדים ביחד

זוהר כרך א (בראשית) פרשת ויגש דף רה, ע"ב
 "כד ברא קודשא בריך הוא עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה וכלא דא לקבל דא, ואיהו יקריה לעילא ותתא. הכי הוא ודאי וברא אדם על כלא הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ה) 'אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי'. 'אנכי עשיתי ארץ' - ודאי. מאי טעמא 'עשיתי ארץ'? - בגין ד'אדם עליה בראתי', דאיהו קיומא דעלמא למהוי כלא בשלימו חד".

תרגום: כאשר ברא הקב"ה את העולם, עשה את העולם התחתון כעין עולם העליון (עולם רוחני), ועשה הכול זה כנגד זה, שכל פרט ופרט שבעולם התחתון יש לו שורש כנגדו בעולם העליון, והוא כבודו למעלה ולמטה. וברא אדם על הכול, שהוא כולל ומשלים כל פרטי הבריאה, כמו שכתוב: "אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי". "אנכי עשיתי ארץ", זה ודאי ואינו צריך להשמיענו. אלא מהו הטעם שעשיתי ארץ? משום, שאדם עליה בראתי, **שהוא קיום העולם**, להיות הכול בשלמות אחת. שתכלית כל העולם ושלמותו הוא האדם.

למה מדורות? החיבור בין מרד בר כוכבא, ל"ג בעומר והדלקת מדורות: המורדים הדליקו משואות על ראשי ההרים כדי להעביר את ההודעה על פרוץ המרד והמדורות שאנו מדליקים היום הן לזכר אותן משואות. ולזכר רבי שמעון בר יוחאי שנפטר ב"ג בעומר.

למה חץ וקשת? חץ וקשת היה כלי הנשק בימי מרד בר כוכבא.

1. מות תלמידי רבי עקיבא כבוד הדדי, ערכות ואחרות

מסכת יבמות ק"ז סב, ע"ב
 "...שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס (שמות מקומות), וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. והיה העולם שומם. עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ולימדה להם, רבי מאיר, רבי יהודה, רבי יוסי, רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בן שמוע, והם העמידו תורה אותה שעה..."

בל"ג בעומר הפסיקו למות תלמידי רבי עקיבא ולכן חוגגים את היום ופוסקים בו מנהגי האבלות של ספירת העומר.

? האם אנו נוהגים כבוד גם במי שדעתו שונה מאיתנו? איך אנחנו יכולים להשתפר בזה?

? מהי משמעות הקביעה שהאדם הוא "קיום העולם להיות הכל בשלמות אחת"? מה זה דורש מאיתנו?

רבי שמעון והרומאים / סיפור מסכת שבת, ע"א

ישבו יחד רבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון (בר יוחאי) וישב עימם גם יהודה בן גרים. פתח רבי יהודה ואמר: "כמה נאים מעשיה של אומה זו (הרומאים): התקינו שווקים, התקינו גשרים והתקינו מרחצאות". רבי יוסי שמע ושתק. נענה רבי שמעון (בר יוחאי) ואמר: "כל מה שהתקינו, לא התקינו אלא לצורך עצמם! התקינו שווקים - כדי לגבות מהם מיסים; מרחצאות - כדי לעדן בהם את גופם; גשרים - כדי ליטול מכס מן העוברים עליהם".
 הלך יהודה בן גרים וסיפר את מה ששמע מפי החכמים עד שהגיעו הדברים לאוזני המושל הרומי. אמר: יהודה שעילה - יתעלה (כלומר, יזכה לפרס על דברי השבח שלו). יוסי ששתק - יוגלה לציפורי (שהייתה עיר נידחת). שמעון שגינה (את הרומאים) - יוצא להורג. שמעו זאת רבי שמעון ואלעזר בנו... הלכו והתחבאו במערה. נעשה נס ונבראו להם חרוב ומעיין מים שמהם ניזונו במהלך שהותם שם.
 כך ישבו במערה שתיים-עשרה שנה (שם למדו ונגלו להם סתרי וסודות התורה), עד שבא אליהו הנביא והודיע להם שמת המושל ובטלה הגזירה.

בר יוחאי נמשחת אשך	שמן ששון מחברך
בר יוחאי שמן משחת קדש נשאת ציץ נזר הקדש	נמשחת ממדת הקדש חבוש על ראשך פארך
בר יוחאי מושב טוב ישבת במערת צורים שעמדת	יום נסת יום אשר ברכת שם קניית הודך והדרך
בר יוחאי עצי שטים עומדים אור מפלא אור היקוד הם יוקדים	למודי ה' הם לומדים הלא המה יורוך מורך
בר יוחאי ולשדה תפוחים סוד תורה כציצים ופרחים	עליה ללקוט בו מרקחים נעשה אדם נאמר בעבורך
בר יוחאי נאזרת בגבורה וחרב הוצאת מתערה	ובמלחמת אש דת השערה שלפת נגד צורריך
בר יוחאי למקום אבני שיש גם גלת כותרת על עיש	הגעת לפני אריה ליש תשורי ומי ישורך
בר יוחאי בקדש הקדשים שבע שבתות סוד חמשים	קו ירוק מחדש חדשים קשרת קשרי שיי' קשרך
בר יוחאי יו"ד חכמה קדומה לב (שלשים ושתים) נתיבות ראשית תרומה	השקפת לכבודו פנימה את כרוב ממשח זיו אורך
בר יוחאי אור מפלא רום מעלה מעלומה ואין קורא לה	יראת מלהביט כי רב לה נמת עין לא תשורך
בר יוחאי אשרי יולדתך ואשרי העומדים על סודך	אשרי העם הם לומדך לבושי חשן תמיד ואורך

מולדת מיכה שטרית / ארקי דוכין
 רק במקום שבו כולם ערבים זה לזה ואוהבים זה את זה, יהיה לי למולדת.
 רק המקום שבו כולם שואלים: "מה הטעם לחיי?" רק שם אוכל למצוא את הטעם.
 אבל עד אז גולה בארצי, גולה בעולמי, גולה, גולה בתוך עצמי. אבל עד אז שלי שלי, שלך שלך.
 גולה בארצי, גולה בעולמי גולה בתוך עצמי. אבל עד אז שלי שלי, שלך שלך, גולה בעולמי, גולה בתוך עצמי. רק במקום שבו כולם ערבים זה לזה ודואגים זה לזה, יהיה לי למולדת. רק במקום שבו כולם שואלים "מה הטעם לחיי?" רק שם אוכל למצוא את הטעם.

משנה פרקי אבות ה' י
 ארבע מדות באדם. האומר שלי שלי ושלך שלך, זו מדה בינונית. ויש אומרים: זו מדת סדום. שלי שלך ושלך שלי, עם הארץ. שלי שלך ושלך שלך, חסיד. שלי שלי ושלך שלי, רשע.

"אמר רבי עקיבא: ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה" (ירושלמי, נדרים ט, ד)

מעשה בנכרי אחד, שבא לפני שמאי, אמר לו: גירני על מנת שתלמדני כל התורה כלה, כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבדי. בא לפני הלל - גירו. אמר לו: 'מה ששנאו עליך לא תעשה לחברך' - זוהי כל התורה כלה, והשאר פרוש הוא - לך למד. (מסכת שבת לא, ע"א)

? מה הקשר/היחס בין שני המשפטים: "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך" ו"אהבת לרעך כמוך"?